

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انتشارات
فرهنگستان
دانشگاه

سیر تحول هنر در دوران زندیه و قاجار
پدید آورنده : سمیرا عدلو

www.ketab.ir

سرشناسه :	عدلو، سمیرا، ۱۳۶۹ -
عنوان و نام پدیدآور :	: سیر تحول هنر در دوران زندیه و قاجار/پدیدآورنده سمیرا عدلو.
مشخصات نشر :	تهران : فرهیختگان دانشگاه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری :	ص ۱۶۸
شابک :	۹۷۸۶۰۰۲۳۵۱۰۳۶
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
موضوع :	هنر -- ایران -- تاریخ
موضوع :	Art -- Iran -- History
موضوع :	هنر زندیه
موضوع :	Art, Zand
موضوع :	هنر قاجاری
موضوع :	Art, Qajar
رده بندی کنگره :	۱۳۹۷ س ۹/ع ۴/ن ۷۲۸۵
رده بندی دیویی :	۵۵/۷۰۹
شماره کتابشناسی ملی :	۵۱۶۶۹۵۶

ناشر :	فرهیختگان دانشگاه
عنوان کتاب :	سیر تحول هنر در دوران زندیه و قاجار
پدیدآورنده :	سمیرا عدلو
چاپ و صحافی :	روز
نوبت چاپ :	اول ۱۴۰۰
تیراژ :	۱۰۰ جلد
قیمت :	۱۱۵۰۰۰ تومان
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۲۳۵-۱۰۳-۶

ساختمان مرکزی :	تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۶، کوچه باری، پلاک ۶_
تلفن روابط عمومی :	۰۹۱۱۰۱۳۰۸۶۳۹ - ۶۶۴۹۰۱۷۸ - ۶۶۴۹۰۱۷۹
پایگاه اینترنتی :	www.fdbbook.ir
تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.	

مقدمه ناشر

جهان امروز جهان تکنولوژی، کیفیت و رقابت است. وجه تمایز میان سازمان‌ها، تفاوت در کیفیت تولید، مطلوبیت فرآورده‌ها و خدمات است که در سایه آموزش منابع انسانی چه در ضمن کار و چه در دوران تحصیلات دانشگاهی اتفاق می‌افتد. تحقیق در مؤلفه‌ها و بنیادهای نظام آموزشی، تأثیر عمده‌ای در استانداردسازی و ارتقاء کیفیت فعالیتهای منابع انسانی دارد. در نظریات جدید توسعه، برخلاف گذشته که سرمایه‌های فیزیکی را موتور محرکه توسعه اقتصادی می‌دانستند، سرمایه انسانی است که محور اصلی توسعه را تشکیل داده و موجبات رشد و توسعه پایدار جوامع را فراهم می‌سازد.

درواقع، منابع انسانی متخصص و ماهر بزرگترین سرمایه اصلی هر جامعه محسوب می‌شوند. براساس تئوری سرمایه انسانی، باید به آموزش در همه سطوح آن به ویژه آموزش‌های دانشگاهی و سازمانی به عنوان یک سرمایه ملی نگریسته و آن را جزء با ارزش‌ترین سرمایه‌ها که در وجود انسان‌ها ذخیره و به صورت دانش، تخصص و مهارت متبلور می‌شود به حساب آورد. در تلاش برای یافتن مولفه‌های علوم نوین در دنیای جدید و برای تبدیل به توسعه پایدار دانایی محور، مسئله کیفیت آموزش یکی از محورهای است که تقریباً در خصوص آن اتفاق نظر وجود دارد. ارتقاء کیفیت آموزش، از عمده‌ترین اهداف در تنظیم و تدوین سیاست‌های آموزشی است. کتاب سیر تحول هنر در دوران زندیه و قاجار با هدف روشن‌داشتن یا کاستن موانع پیش روی، با تحقیق علمی، از راه آموزش صحیح و نگاه به آینده می‌کوشد نیاز جامعه هدف را بصورت جامع علمی و در اختیار قراردادن تجربه نگارنده، در وسع خود مورد واکاوی قرار داده و در اختیار شما علم پژوهان عزیز قرار دهد.

امید است که مجموعه آثار انتشارات فرهیختگان دانشگاه که حاصل تلاش جمعی نخبگان دانشگاهی کشور است، بتواند پاسخگوی بخشی از نیاز شما عزیزان علاقمند به علم و دانش باشد. از تمام دوستانی که صمیمانه و بزرگوارانه در این راه ما را یاری نمودند، سپاس‌گزاری می‌کنم.

علیرضا لچینانی

مدیر مسئول انتشارات فرهیختگان دانشگاه

۹	پیشگفتار.....
۱۰	مقدمه.....
۱۷	فصل اول: تاریخ هنر دوران زندیه و قاجار.....
۱۹	آغاز هنر در عصر زندیه.....
۲۱	صنعت فلز کاری.....
۲۲	سفالگری.....
۲۲	نقاشی.....
۲۳	خطاطی و خوشنویسی.....
۲۴	معماری دوران زندیه.....
۲۷	کاشیکاری.....

۶ سیر تحول هنر در دوران زندیه و قاجار

- ۲۸..... نقاشی گل و مرغ.....
- ۳۷..... آینه کاری.....
- ۳۸..... نقوش اسلیمی.....
- ۳۹..... الگوی آینه کاری خانه های مسکونی دوره قاجار در شیراز.....
- ۳۹..... الگوی آینه کاری مکان های مذهبی قاجار.....
- ۴۰..... آینه کاری در ساختمان باغ های دوره قاجار نارجستان، باغ دلگشا، باغ عفیف آباد.....
- ۴۲..... فصل دوم : حوزه ها و سبک های هنری دوران زند و قاجار.....
- ۴۴..... ویژگی های هنرهای تصویری دوره قاجار.....
- ۴۵..... نقاشی دوره قاجار.....
- ۴۹..... انواع شیوه های نقاشی.....
- ۵۳..... روند هویت یابی در فرهنگ ایران و هویت های چند گانه هنر قاجار.....
- ۵۴..... آجر کاری.....
- ۶۷..... نمونه گل های طبیعی گل بوته و نقش مایه های گیاهی.....
- ۶۸..... نماد تصاویر انسانی.....
- ۶۶..... نماد شمایل.....
- ۷۳..... گل و مرغ، گل، بوته سازی.....
- ۷۳..... گل و مرغ در دیوارنگاری.....

۷۷	گل و مرغ در دیگر هنرها
۷۷	آینه کاری
۷۸	نقاشی زیر لاک
۸۲	نقاشی روی بوم
۸۲	نقاشان دوره زندیه
۸۴	مضامین نقاشی زندی
۸۵	هنر نقاشی دوره قاجار و منبع الملک
۹۴	بررسی ویژگی های کاشیکاری از دوره قاجار
۹۶	بازیابی لایه های هویتی در هنر دوره قاجار
۱۰۹	نشانه شناسی و زیباییشناسی نقوش
۱۱۲	نگاه گفتمانی و معنا سازی نشانه ها
۱۲۱	تفصیل مفهوم تعامل هنر و ادبیات
۱۲۱	علم و ادب در عصر زندیه
۱۲۱	دلایل همگامی نقاشی و ادبیات دوره قاجار
۱۳۵	تفصیل چهار مرحله سلامت و عدم سلامت
۱۳۵	تاریخ نقاشی ایران از صفویه تا قاجار
۱۳۸	تفصیل به چشمه های نامرات جسمانی در فرایند آثار هنری

«سبک» هر دوره به طور عام روشی مشترک است که بر اجرای آثار هنری آن مقطع زمانی با اصول واحد و درک مشترک زیبایی شناختی استوار است. آثار نقاشی، و به طور کلی آثار هنری دوره قاجار هم از این قاعده منفک نیست. از آنجا که جریان های هنری ایران و کشورهای شرقی را معمولاً به حکومت همان دوره نسبت می دهند، مجموع آثار خلق شده در دوره قاجار - اعم از معماری، نقاشی، موسیقی، نگارگری، تذهیب و غیره - را به قاجار نسبت داده اند و آنها را «سبک قاجار» نامیده اند. اوایل قرن نوزدهم میلادی و از آغاز تا اواخر سلطنت ناصرالدین شاه را هنری تشکیل می دهد که دنباله رو نقاشی صفوی تحت عنوان «فرنگی سازی» بوده است. هنری که در آن نقاشان هر آنچه را که به مذاقتان خوش می آمد با سنت نقاشی ایرانی تلفیق و ارائه می کردند. هنری که از زندیه شروع و تا دوره قاجار و کمی بعد از آن دوام داشت. هنر قاجار همه ویژگی های موضوعی و کاربردی یک مکتب نقاشی را داشت. تلفیق ویژگی های هنر نقاشی سنتی ایرانی با عناصر و شیوه هایی از نقاشی اروپایی. این هنر درباری بود، زیرا بیشترین سفارش ها و تنها حامیان هنر شاهان و شاهزادگان بودند. تجربه مواجهه نزدیک جامعه ایران با غرب و هنر آن از میانه دوران قاجار آغاز شد. پادشاهی فتحعلی شاه و محمد شاه، سرآغاز واردات گسترده کالاهای اروپایی به ایران از جمله نقاشی ها و کارهای هنری بود. صنایع الدوله (ابوالحسن خان غفاری)، کمال الملک (محمد غفاری) و محمود خان ملک الشعرا (صبا) چهره های مهم این هنر هستند.